

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
Національної академії педагогічних наук України

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ
В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА
МАТЕРІАЛИ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

25–26 листопада 2021 року

Харків – 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

**Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
Національної академії педагогічних наук України**

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ
В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА**

Матеріали інтернет-конференції
(25-26 листопада 2021 року)

Харків – 2021

УДК 37.091.3:005.591.6(063)

I-66

Інноваційні технології та методики в освітньому середовищі: теорія та практика: матеріали інтернет-конференції, 25-26 листопада 2021 року / за заг. ред. О. А. Жукової, А. І. Комишана. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 191 с.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.5776617>

Редакційна колегія:

Жукова О.А., доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Комишан А.І., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри педагогіки ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (Протокол № 2 від 18 листопада 2021 р.).

***Редакція не несе відповідальності
за авторський стиль праць, опублікованих у збірнику***

УДК 37.091.3:005.591.6(063)

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2021

© Колектив авторів, 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	5
<i>Секція 1. Співвідношення традицій та інновацій в освітньому просторі</i>	
Баніт О. Онлайн-формати організації навчального процесу	7
Голіков Л., Сидоров Д., Наливайко О. Методики навчання на викладання іноземних мов в Античності та Середньовіччі	10
Єгоров Б., Трішин Ф., Дец Н., Ланженко Л. Поєднання традиційності та інноваційності – якісна підготовка висококваліфікованих спеціалістів у виші	14
Кіпенський А., Пономарьов О., Чеботарьов М. Розвиток інтелігентності студентів вищої школи	17
Комишан А., Ряднова А. Теоретичні основи самодіагностики компетентності науково-педагогічного працівника з навчальної роботи	21
Мандрагеля В. Розподілене лідерство в закладах освіти: розмаїття підходів до сутності і змісту	26
Некрашевич Т. М-learning як одна з сучасних тенденцій розвитку вищої освіти	30
Полоннік І. Професійна мобільність студентів медичних закладів вищої освіти	32
Сабліна Л., Ядрова К. Розвиток soft skills на уроках англійської мови у закладах загальної середньої освіти	34
Савчук О., Соболева С. Використання технологічних нововведень як запорука успіху роботи сучасних освітніх закладів	40
Семенова М. Проблеми формування педагогічних цінностей у майбутніх учителів початкової школи в процесі фахової підготовки	43
Ткачук С., Шведова Я. Музейний простір як освітнє середовище для студентів соціогуманітарного напрямку	49
<i>Секція 2. Педагогічні технології та актуальні методики навчання й виховання у просторі формальної, неформальної, інформальної освіти</i>	
Бих В., Шведова Я. Інформаційна грамотність здобувача вищої освіти в контексті сьогодення	52
Блудова Ю. Театральна педагогіка як фактор розвитку професійно-педагогічної майстерності майбутнього фахівця	55
Громико І., Коршенко В. Варіант зниження втрат інформації при навчанні в період пандемії	59
Друганова О., Квасова К. Роль технології дослідницького навчання у підготовці фізиків та астрономів	61
Друганова О. Sandplay терапія в корекційній роботі з дітьми із загальним недорозвиненим мовленням	65

Касьянова О. Технології навчання в практиці неформальної та інформальної освіти	69
Комишан А., Бикова М. Один із підходів розвитку іншомовної компетентності майбутніх філологів у процесі фахової підготовки	72
Комишан А., Сопельникова К. Підготовка студентів філологічного факультету до практичної діяльності в новій українській школі	76
Кузнецов М., Шведова Я. Використання технологій інтерактивного навчання у професійній підготовці майбутніх фахівців у галузі філософії та культурології	80
Махновський С., Ільченко А. Перспективи впровадження сучасних освітніх технологій в закладах вищої освіти	84
Наливайко О., Кулакова І. Використання Інстаграм у процесі вивчення іноземних мов	88
Павлова О., Салун О. Розробка критеріїв оцінювання фахової компетентності майбутніх лікарів при вивченні фармакології	92
Панфілов Ю., Васкевич О. Умови формування soft skills у здобувачів вищої освіти у процесі викладання дисциплін професійного спрямування	95
Погорілий В., Коноплицький В., Коробко Ю. Пасічник О В. Сучасні методи навчання у вищих навчальних закладах України	98
Пяткова К. Ефективність та способи використання технології критичного мислення у рамках навчального та виховного процесу	102
Стасилович Є. Модель створення робочих зошитів за фільмами та серіалами для вивчення іноземної мови	105
Ткачук А., Федерякіна С. Проблеми учнів при зміні постійного навчального середовища	108
Яндола К., Зоркін Р. Застосування технології скаффолдінгу у закладах вищої освіти	112
Simonova I., Lebid L., Poida S. Challenges and benefits of online postsecondary education	116
Zhukova O., Stoianova V., Semenenko O. Gamification of the education system in Ukraine: difficulties in applying foreign experience and possible ways to resolve the problem	119
Секція 3. Інформаційно-комунікаційні технології в умовах викликів сучасності	
Баркова Ю. Електронні засоби навчання: їх місце та роль в системі підготовки фахівців з фізичної культури і спорту	123
Брославська Г., Філь Л. Власна технологія освітньої діяльності – шлях до повноцінного життя та праці	126
Квасник О. Засоби інформаційних технологій як інструмент вдосконалення рівня професійних компетентностей здобувачів	129
Комишан А., Колесникова А. Використання QR-кодів у інформаційно-методичному забезпеченні нової української школи	133

Комишан А., Смоляк А. Використання інформаційно-комунікаційних (дистанційних) платформ в умовах віддаленого навчання: аналітичний аспект	136
Комишан А., Фіцай В. Психологічний вплив особистості педагога на педагогічний процес	141
Кухаренко В. Навчальне проєктування швидкого Е-навчання	144
Куцина К., Покусай А. Вплив інформаційно-цифрових засобів на якість засвоєння знань під час дистанційного навчання	152
Наливайко О., Вакуленко А. Навчальна платформа Canvas: можливості та особливості	156
Наливайко О.О., Ієвлєва Ю.В., Александрова К.А. Використання імерсивних технологій під час проведення уроків географії	162
Наливайко О., Михайліченко Г., Чернорук О. Лінгво-країнознавчий аспект навчання мови у контексті сучасних технологій	169
Наливайко О., Нуралієва Л., Сиволоцька Л. Іншомовне середовище у процесі розвитку мовленнєвих навичок	174
Попенко Н., Щука М. Студенти фізико-технічного про дистанційне навчання: за чи проти?	177
Tkachenko A. Social media and its influence on motivation to study	182
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	185

Василь Погорілий

Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова,
pogoriliy@vsmu.vinnica.ua, <https://orcid.org/0000-0002-3299-878X>

Віктор Коноплицький

Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова,
vkonoplytsky@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-9525-1547>

Юрій Коробко

Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова,
lundqist747@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-3299-878X>

Олег Пасічник

Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова,
Zedmaxstorm7@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-8302-3520>

Vasyl Pogorilyi

National Pirogov Memorial Medical University,
pogoriliy@vsmu.vinnica.ua, <https://orcid.org/0000-0002-3299-878X>

Viktor Konoplytskyi

National Pirogov Memorial Medical University,
vkonoplytsky@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-9525-1547>

Yurii Korobko

National Pirogov Memorial Medical University,
lundqist747@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-3299-878X>

Oleh Pasichnyk

National Pirogov Memorial Medical University,
Zedmaxstorm7@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-8302-3520>

**СУЧАСНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ
MODERN METHODS OF EDUCATION IN HIGHER EDUCATIONAL
INSTITUTIONS OF UKRAINE**

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.5776314>

Анотація: у матеріалі публікації відображаються як класичні методики викладання у вищих навчальних закладах, так і інноваційні методи. Порівнюється їх ефективність, оптимальне поєднання класичних методик із новими для ефективного навчального процесу. Що є особливо актуальним в умовах епідемічної ситуації та необхідності застосування онлайн навчання.

Ключові слова: навчання, методика викладання, педагогіка, освіта.

Abstract: the material of the publication reflects both classical teaching methods in higher education institutions and innovative methods. Their efficiency is compared, the optimal combination of classical methods with new ones for an effective educational process. Which is especially relevant in an epidemic situation and the need for online training.

Keywords: teaching, teaching methods, pedagogy, education.

В сучасному освітньому середовищі вища освіта вимагає від професорсько-викладацького штату вищих навчальних закладів опанування і впровадження інноваційних методів навчання, заснованих на мультимедійних, інформаційних програмах. В аналітичному викладі

ЮНЕСКО «Сталий розвиток після 2015 р.» зазначено, що саме вища освіта має стати основоположним елементом прогресу, а інновації у різних сферах суспільної діяльності повинні містити в собі високий динамізм, швидку інформації, технологій. Крім того, більшість законодавчих документів України, національних програм стосовно вищої освіти наголошує на підвищенні рівня якості освіти, розвитку методів і форм навчання [1].

Поняття «освітньо-навчальні інновації» використовується для визначення адекватних механізмів впливу, поєднаних в одну програму, яка охоплює всі напрями трансформації вищої школи. Інноваційними слід вважати оригінальні, новаторські способи та прийоми педагогічних дій і засобів. Отже, інноваційне навчання – це робота, спрямована на переоцінку цінностей, збереження тих із них, які мають цінне значення, і відкидання тих, що втратили свою актуальність. Інновації в навчанні пов'язані з активним процесом створення, поширення нових методів для вирішення завдань підготовки кадрів у гармонічному поєднанні традиційних методик, застосування нестандартних, прогресивних технологій для забезпечення освітнього процесу.

Серед сучасних технологій навчання у вищих навчальних закладах, слід виділити: орієнтовані на особистість, інтеграційні, колективної дії, інформаційні, дистанційні, творчо-креативні, модульно-розвивальні тощо. Вони є основою для ефективної взаємодії студента і викладача та прояву компетентнісних навичок. У цих технологіях особистість, тобто здобувач вищої освіти, – головний суб'єкт, а не засіб досягнення поставленої мети.

Нині в освітній практиці відомі педагогічні технології, які найбільш часто використовуються.

Їх можна класифікувати наступним чином:

- структурно-логічні технології: поетапна організація системи навчання, що сприяє логічній послідовності постановки і вирішення завдань на основі відбору їх змісту, форм, методів і засобів навчання на кожному етапі процесу;
- інтеграційні технології: дидактичні системи, що забезпечують інтеграцію міжпредметних знань, різноманітних видів діяльності на рівні інтегрованих курсів;
- професійно-ділові ігрові технології: дидактичні системи використання різноманітних «ігор», під час проведення яких формують ся уміння вирішувати завдання на основі компромісного вибору (ділові та рольові ігри, імітаційні вправи, індивідуальний тренінг, комп'ютерні програми тощо);
- тренінгові технології: система діяльності для відпрацювання певних алгоритмів вирішення типових практичних завдань на комп'ютері;
- інформаційно-комп'ютерні технології, що реалізуються в дидактичних системах комп'ютерного навчання на основі діалогу «людина-

машина» за допомогою різноманітних навчальних програм (тренінгових, контролюючих, інформаційних тощо);

- діалогові технології: сукупність форм і методів навчання, заснованих на діалоговому мисленні [2].

У практиці роботи вищої школи диверсифікація навчальних технологій дозволяє активно і результативно їх поєднувати через модернізацію традиційного навчання та переорієнтацію його на ефективне, цілеспрямоване. За такого підходу акцентується на особистісному розвитку майбутніх фахівців, здатності оволодівати новим досвідом творчого і критичного мислення, рольового та імітаційного моделювання пошуку вирішення навчальних завдань та ін.

Згідно із науковими положеннями методи викладання можна класифікувати за такими ознаками: види навчальних робіт студентів (усні, письмові, аудиторні, самостійні, позааудиторні); загальні (колективні, групові, індивідуальні та ін.); джерело одержання знань і формування навичок і вмінь (лекція, аналіз документа, робота із законодавчою базою, використання наочних засобів, інтернет-ресурсів тощо); ступінь самостійності та характер участі студентів у освітньому процесі (активні, інтерактивні, пасивні); рівень усталеності та новизни (традиційні, класичні, інноваційні, нові, новаторські), авторство (оригінальні, авторські, загальні, дидактичні) та ін. Проте, досліджуючи наукові дидактично-педагогічні розробки, можемо сказати, що в сучасній методиці викладання у вищій школі найбільш прийнятною виявилася класифікація, побудована на дієвому підході до навчання [3].

Отже, за даною класифікацією існують методи: а) які забезпечують опанування навчального предмета (словесні, візуальні, практичні, репродуктивні, проблемно-пошукові, індуктивні, дедуктивні); б) які стимулюють та мотивують навчально-наукову діяльність (навчальні дискусії, проблемні ситуації, професійно-орієнтовані ділові ігри, творчі завдання, пошук і дослідження, експерименти, конкурси, вікторини тощо); в) методи контролю і самоконтролю в навчальній діяльності (опитування, залік, іспит, контрольна робота, тестові завдання, питання для самоконтролю, у т. ч. через комп'ютерні освітні системи).

Ми вважаємо необхідним визначитися з поняттям «інноваційна методика навчання». Воно, на нашу думку, є багатокomпонентним, оскільки об'єднує усі ті нові й ефективні способи навчання (здобуття, передачі й продукування знань), які, власне, сприяють інтенсифікації та модернізації навчального процесу, розвивають творчий підхід і особистісний потенціал здобувачів вищої освіти. Серед інтерактивних методів, форм і прийомів, що найчастіше використовуються в навчальній роботі вищих навчальних закладів, можна назвати наступні: аналіз помилок, колізій, казусів; аудіовізуальний метод навчання; брейнстормінг («мозковий штурм»); моделювання; діалог Сократа; «дерево рішень»; дискусія із запрошенням фахівців; ділова (рольова) гра (студенти перебувають у ролі законодавця,

експерта, юрисконсульта, нотаріуса, клієнта, судді, прокурора, адвоката, слідчого); проблемний (проблемно-пошуковий) метод; публічний виступ; робота в малих групах; PRES-формула (від англ. Position – Reason – Explanation or Example – Summary); «займи позицію»; коментування, оцінка (або самооцінка) дій учасників; майстер-класи; метод аналізу і діагностики ситуації; навчальний «полігон»; метод інтерв'ю (інтерв'ювання); метод проектів; тренінги індивідуальні та групові (як окремих, так і комплексних навичок) та інші. Із інноваційних механізмів активізації педагогічного і наукового процесів усе частіше згадується необхідність відродження ідеї змагальності у всіх сферах життя, зокрема, йдеться про метод «гонка за лідером». Автори цієї методики висвітлюють ретроспективу, значення, зміст поняття «змагання», розкривають методологічні аспекти застосування нетрадиційної (штучної) конкуренції, надають слушні пропозиції щодо нарахування балів за основні види освітньої діяльності, пропонують конкретні формули для розрахунку загальної кількості балів, акцентують увагу на розробці так званого безмашинного програмного методу контролю знань студентів, застосування якого дозволить перевіряти знання необмеженої кількості студентів з окремих питань навчальної дисципліни за короткий проміжок часу [4].

Із впровадженням дистанційного навчання багато вузів вже сьогодні застосовує технологію онлайн семінару під назвою «вебінар», на якому демонструються порівняльні таблиці, презентації, відеоролики тощо. За допомогою інтернет-технологій вебінар зберіг головну ознаку семінару – інтерактивність, яка забезпечує моделювання функцій доповідача, слухача, що працюватимуть інтерактивно, комунікуючи разом за сценарієм проведення такого семінару.

Сучасний зміст вищої освіти має орієнтуватися на використання інформаційних технологій, поширення електронного, інтерактивного навчання з доступом до цифрових ресурсів та інтелект-навчання для майбутнього.

Враховуючи вищевикладене пропонуємо: 1) своєчасне внесення змін до Положення про організацію освітнього процесу вищих навчальних закладів; 2) передбачення механізмів просування навчання в Інтернеті; 3) нормативне врегулювання використання електронних навчально-методичних ресурсів в освітньому цифровому просторі університетів; 4) розробка нових програм з основ інтернет-безпеки; 5) впровадження навчальних матеріалів і продуктів нового покоління відповідно до вимог сучасної економіки та соціального запиту ринку праці.

Список використаних джерел

1. Бистрова Ю. В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України. *Право та інноваційне суспільство*. 2015 № 1. С. 27–33.

2. Кляп М. Інноваційні методи навчання у ВНЗ як інструмент інтернаціоналізації вищої освіти України. *Вища освіта України*. 2015. № 4. С. 45–53.

3. Моца А. А. Інноваційні технології навчання у вищій військовій освіті України: практичне застосування. *Міжнародний науковий журнал Інтернаука*. 2017. № 5. С. 26–34.

4. Стеблюк С. Інноваційні технології навчання у вищій школі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2011. № 20. С. 141–142.

Катерина Пяткова

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,
майдан Свободи 4, 61022, Харків, Україна
pyatkova.ok@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-8901-1993>

Kateryna Piatkova

V. N. Karazin Kharkiv National University,
4 Svobody Sq., 61022, Kharkiv, Ukraine
pyatkova.ok@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-8901-1993>

**ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА СПОСОБИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ
КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У РАМКАХ НАВЧАЛЬНОГО ТА
ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ
EFFICIENCY AND WAYS OF APPLYING CRITICAL THINKING
WITHIN THE SCOPE OF THE EDUCATIONAL PROCESS**

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.5776325>

Анотація. У роботі розглядаються питання впровадження критичного мислення як важливого складника побудови ефективного навчального середовища. Зазначаються шляхи впровадження критичного мислення як навчальної дисципліни.

Ключові слова: критичне мислення, методи навчання, технології.

Abstract. The paper considers the introduction of critical thinking as an important component of building an effective learning environment. The ways of introduction of critical thinking as an academic discipline are indicated.

Keywords: critical thinking, ways of teaching technologies.

Характерною особливістю сучасного світу є постійний потік інформації та безперервний розвиток нових технологій. Людина як його невід’ємна частина постійно стикається з такими викликами століття. Кількість та швидкість розповсюдження нової інформації помітно випереджають можливості учнів та вчителів якісно сприймати її. Традиційні методи навчання виявляються вкрай неефективними. Це вимагає пошуку нових шляхів продуктивного оволодіння інформацією. В. Собкін наголошував: «Школа не здатна угнатися за зміною рівня наукового знання, тому вона повинна формувати здібності, які дозволяють ці знання здобувати». Окрім оволодіння